

Tantárgy neve: Általános filozófiatörténet (A keresztény filozófia története)

Kurzus kód:	Kredit:	Óratípus:	Időpont:	Hely:	Értékelés:
BBNSF 00100	2	Előadás	Szerda, 12.30- 14.00	Ste 1. előadó	Kollokvium

Tantárgy leírása:

A kereszténységnek a görög filozófiával való találkozása nem csupán a kereszténység önreflexióját mozdította elő, hanem, miként vonatkozó enciklikájában II. János Pál pápa kiemeli, magában a filozófiai gondolkodásban is jelentős fejlődést eredményezett. (*Fides et ratio*, 76.) A tárgy e szellemi kölcsönhatás történetileg és kulturálisan változatos formákban kibontakozott eredményeiről nyújt áttekintést a patrisztikától napjainkig úgy, hogy a „keresztény filozófia” körébe sorolható törekvések alapvető egységét is körvonalazza. Az oktatás célja, hogy a hallgatók átfogó képet kapjanak az európai kultúrát alapjaiban meghatározó keresztény gondolkodás azon vonatkozásairól, melyek egyúttal a filozófiai problémátörténetnek is szerves részét alkotják. A történeti ív rekonstrukciója során, kritikailag számot vetve a keresztény filozófia lehetőségét vitató álláspontokkal is, egyfelől azokra a fordulópontokra fókuszálunk, melyek a keresztény bölcsélet legjelentősebb gondolati teljesítményeit eredményezték, másfelől e teljesítmények tartalmi vonatkozásaival is megismerkedünk (pl. a személy fogalma és méltósága, az egyenlőség, a szabadság, a rossz eredete, Isten és a világ viszonya, a teizmus igazolhatósága).

Óraterv:

1. A „keresztény filozófia” fogalmának problematikája és története
2. A keresztény filozófia kezdetei a patrisztikában (Jusztinosz, Alexandriai Kelemen, Órigenész)
3. Filozófia és kereszténység Szent Ágoston gondolkodásában
3. A skolasztikus képzés és gondolkodás. A korai skolasztika (Canterbury Szent Anzelm, Petrus Abelardus)
4. A nagyskolasztika I.: Aquinói Szent Tamás filozófiai és teológiai szintézise
5. A nagyskolasztika II.: Szent Bonaventúra és Johannes Duns Scotus
6. Keresztény filozófiai törekvések az újkorban: Blaise Pascal és Gottfried Wilhelm Leibniz
7. A kereszténység filozófiai értelmezése mint afirmáció és negáció a német idealizmusban
8. A német idealizmus programjának keresztény kritikusai (Bernard Bolzano, Søren Kierkegaard)
9. Az újskolasztika (John Henry Newman, Etienne Gilson, Jacques Maritain, Horváth Sándor)
10. A perszonalizmus (Emmanuel Mounier, Jean Lacroix, Maurice Blondel, Gabriel Marcel, II. János Pál)
11. A transzcendentális neotomizmus; kortárs törekvések (Joseph Maréchal, Karl Rahner, Emerich Coreth, Weissmahr Béla; Wolfhart Pannenberg, Richard Schaeffler)

Kötelező irodalom:

Anzelm, Canterbury Szent, *Proslogion*, in: Uő., *Monologion. Proslogion*, ford. Dér Katalin, Budapest: MTA Filozófiai Intézet 1991, 135-171. p.
Augustinus, Aurelius, *Vallomások*, ford. Városi István, Budapest: Gondolat 1982, 344-381. p. (XI. könyv, I-XXXI. fejezet)
Kierkegaard, Søren, *Építő keresztény beszédek*, ford. Bohács Zoltán et al., Budapest:

Hermeneutikai Kutatóközpont 1995, 24-65. p. (II-V. beszéd)

Leibniz, Gottfried Wilhelm, „Isten igaz ügyének védelme igazságosságának többi attribútumával s valamennyi cselekedetével történő kibékítése révén (De causa Dei)”, ford. Schmal Dániel, in: *Kellék*, 32, 2007, 159-179. p.

Ajánlott irodalom:

Bolberitz Pál, *A keresztény bölcselet alapjai*, Budapest: Jel 2002.

Boros Gábor (szerk.), *Filozófia*, Budapest: Akadémiai 2011.

Gilson, Etienne, *A középkori filozófia szelleme*, ford. Turgonyi Zoltán, Budapest, Paulus Hungarus 2001.

Hit és ész: II. János Pál pápa enciklikája a hit és az ész viszonyáról, ford. Diós István, Budapest: Szent István Társulat 1998.

Mezei Balázs, *Vallásbölcselet*, I-II. kötet, Máriabesnyő-Gödöllő: Attraktor, 2004, I. köt., pp. 212-220. (18. §. „Philosophia christiana”)

Pannenberg, Wolfhart, *Teológia és filozófia. A két tudomány viszonya és közös története*, ford. Gáspár Csaba László, Budapest: L'Harmattan 2009.

Plantinga, Alvin, *God and Other Minds. A Study of the Rational Justification of Belief in God*, Ithaca: Cornell University Press 1990 [1967].

Schaeffler, Richard, *Frömmigkeit des Denkens? Martin Heidegger und die katholische Theologie*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1978.

Schmidinger, Heinrich M., „Zur Geschichte des Begriffs 'christliche Philosophie,'” in

Coreth, Emerich et al. (szerk.), *Christliche Philosophie im katholischen Denken des 19. und 20. Jahrhunderts*, 1-3. kötet, Graz-Wien-Köln: Styria 1987, 1. köt., pp. 29-45.

Simpson, Peter, „A filozófia kereszténysége”, ford. Mezei Balázs, in *Nagyvilág*, 2002/3, pp. 442-452.

Stead, Christopher, *Filozófia a keresztény ókorban*, ford. Bugár M. István, Budapest: Osiris 2002.

Vanyó László, *Az egyházatyák Bibliája és az ókeresztény exegézis módszere*, Budapest: Jel 2002.

Tantárgyfelelős: Czakó István

Oktató: Czakó István